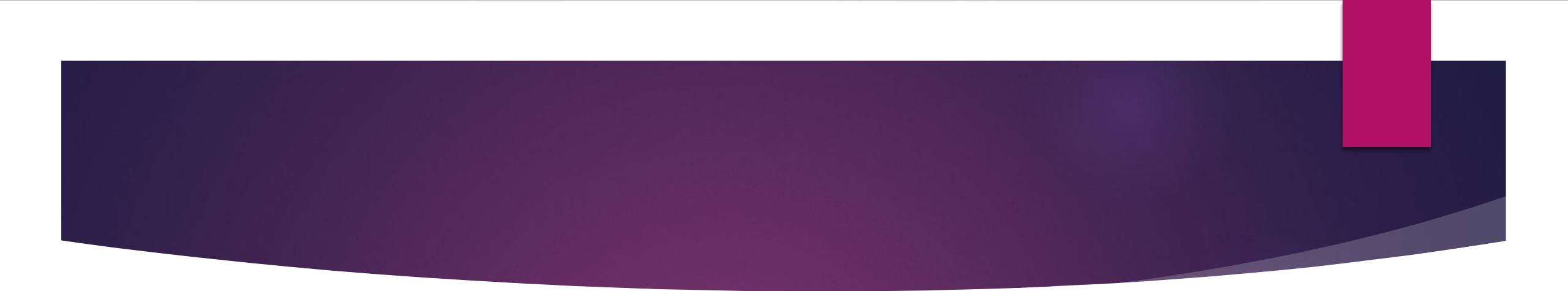

Розділові знаки при звертанні

**Звертання в реченні виділяються комами.
Якщо звертання стоїть на початку речення і
вимовляється з особливою , окличною
інтонацією, то після нього ставиться знак
оклику.**

№

Позиції

Приклади

Схеми

1. На початку речення
- після звертання

***Україно моя,Україно**, я
для тебе на світі живу
(Д. Павличко).*

[Δ,Δ,...] .

2. У середині речення -
з обох боків

*Здрастуй, **мій**
сонячнийкраю, ти снишся
мені і тут (Олесь Гончар).*

[...,Δ,...].

3 У кінці речення - *Встає Кобзарева зоря над* [...,Δ!]
перед звертанням *тобою, **моя Україно!** (Я.*
Ярош)

4. Якщо речення із *З твого цвіту і грому я на* [...]Δ!]
звертанням окличне, *світ народивсь, **Україно!***
то в кінці нього *(А. Демиденко).*
ставимо знак оклику

5. Якщо звертання на ***Українці мої!*** Дай вам [Δ!...] .
початку речення *Боже і щастя, і сил.*
вимовляється з *(В. Баранов).*
окличною інто
нацією, то після
нього ставимо знак
оклику

6. Поширені звертання
виділяються комами
разом із залежними
словами

Червона калино, чого в
лузі гнешся? (І. Франко).

[Δ,..] ?

7. Якщо перед звертаннями є підсилювальні частки **о**, **ой**, то після них кома не ставиться

***О хмарко грайлива**, яка ти щаслива! (І. Гнатюк).*

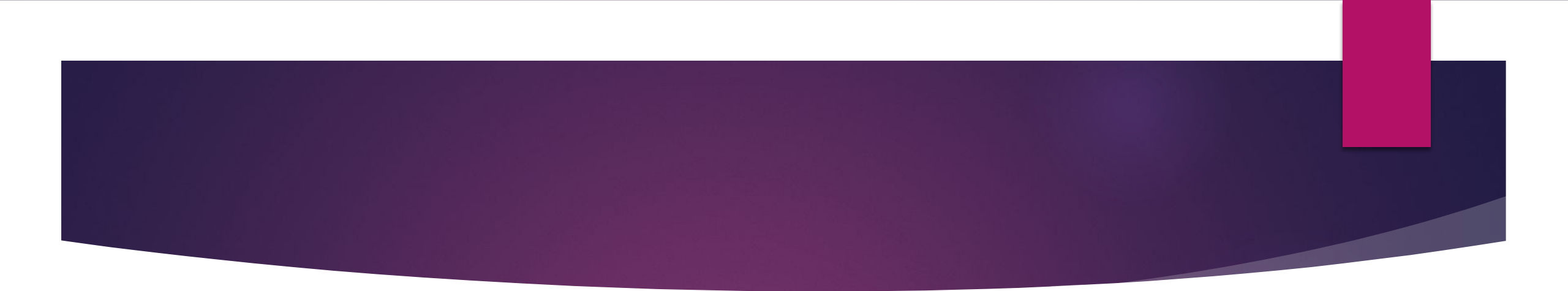
[О Δ,...] .

8. Вигуки від
звертання
відділяються
комами

Ох, *пісне*, чому , як той
птах, не летиш?
(М.Рильський)

[Ох ,Δ,...] ?

1. Якщо звертання стоїть на початку речення і вимовляється без окличної інтонації, після нього ставиться кома: Зброє моя, послужи воякам Краще, ніж служиш ти хворим рукам (Л. Укр.).
2. Якщо звертання стоїть в кінці речення, то перед ним ставиться кома, а після нього - той знак, якого потребує інтонація речення в цілому: Вставай же, сонце! Слався, дух творчості людської! (Баж.); Де зараз ви, кати мого народу? (Сим.).
3. Якщо звертання вжито в середині речення, то воно виділяється комами з обох боків: як ти любиш, серце моє рвійне, Почуттями тільки і живеш. То радієш ти, а то спокійне, То печаль в тобі без краю й меж (Ткач.).

-
4. Якщо звертання, що стоїть на початку речення, вимовляється з окличною інтонацією, то після нього ставиться знак оклику, а наступне слово пишеться з великої літери: Юначе! Хай буде для неї твій сміх, І сльози, і все до загину. Не можна любити народів других, Коли ти не любиш Україну!... (Сос.).
  5. Вигуки о, ой від звертання комами не відділяються: О дні зими, Зливайтесь в день один! Хай непомітно час для мене лине (Ткач.).
  6. Якщо звертання повторюються або вони однорідні, то вони розділяються знаком оклику (і пишуться з великої літери) або комою: Дніпро, Дніпро! Ти покохав, Як матір, Україну, Ти рідним братом її став і братом доз загину (Олесь); Мій коханий! Птах мій сонцекрилий!.. Чом так мало бачимось цю зиму? (Ткач.).